

SKRILAVEC

Skrilavec – kamnina leta 2012

Matevž Novak

Danes, ko tudi najlepše koticke naše dežele kazijo grde nove hiše kričočih barv, nam še hitreje pade v oči preprosta hiša s streho, pokrito s črnimi ali modrikastosivimi ploščami skrila. Največ takih je ohranjenih v Selški in Poljanski dolini, v širši okolici Dolskega in pod Pohorjem.

Skril je staro ime za kamnino, ki so jo uporabljali za strešno kritino, ker se priročno cepi v ravne tanke plošče. Prav lastnost kamnine, da se razkolje v tanke, vzporedne, gladke lističe ali plošče, se imenuje skrila-

vost. Zanimivo je, da imajo to lastnost kamnine povsem različnega izvora, ki imajo lahko kaj skupnega ali pa tudi nič. Pravi skrilavec je metamorfna kamnina. Nastane pri metamorfozi oziroma preobrazbi ali spremembi iz skrilačevega glinavca, ki je sedimentna kamnina. Vendar pa lahko nastane tudi iz drugih drobnozrnatih kamnin, kot je na primer tuf, torej kamnina vulkanskega izvora.

Metamorfne kamnine nastajajo v zemeljski skorji globoko pod površjem. Tam zaradi visokih temperatur (več kot 200 stopinj

Hiša nad Zalim Logom v Selški dolini, krita z zaliloškim strešnim skrilačcem. Foto: Matevž Demtar.

Vir: Proteus, 2012, Matevž Novak

Vir: Proteus, 2012, Matevž Novak

- Skrilavec je metamorfna kamnina, nastane pri metamorfozi oz. preobrazbi iz primarne kamnine.
- **skrilav glinavec** (sedimentna kamnina)
- **tuf** (vulkanskega izvora)
- Glineni minerali se rekristalizirajo, pri tem pa se spremeni tudi notranja struktura in razpored mineralov.

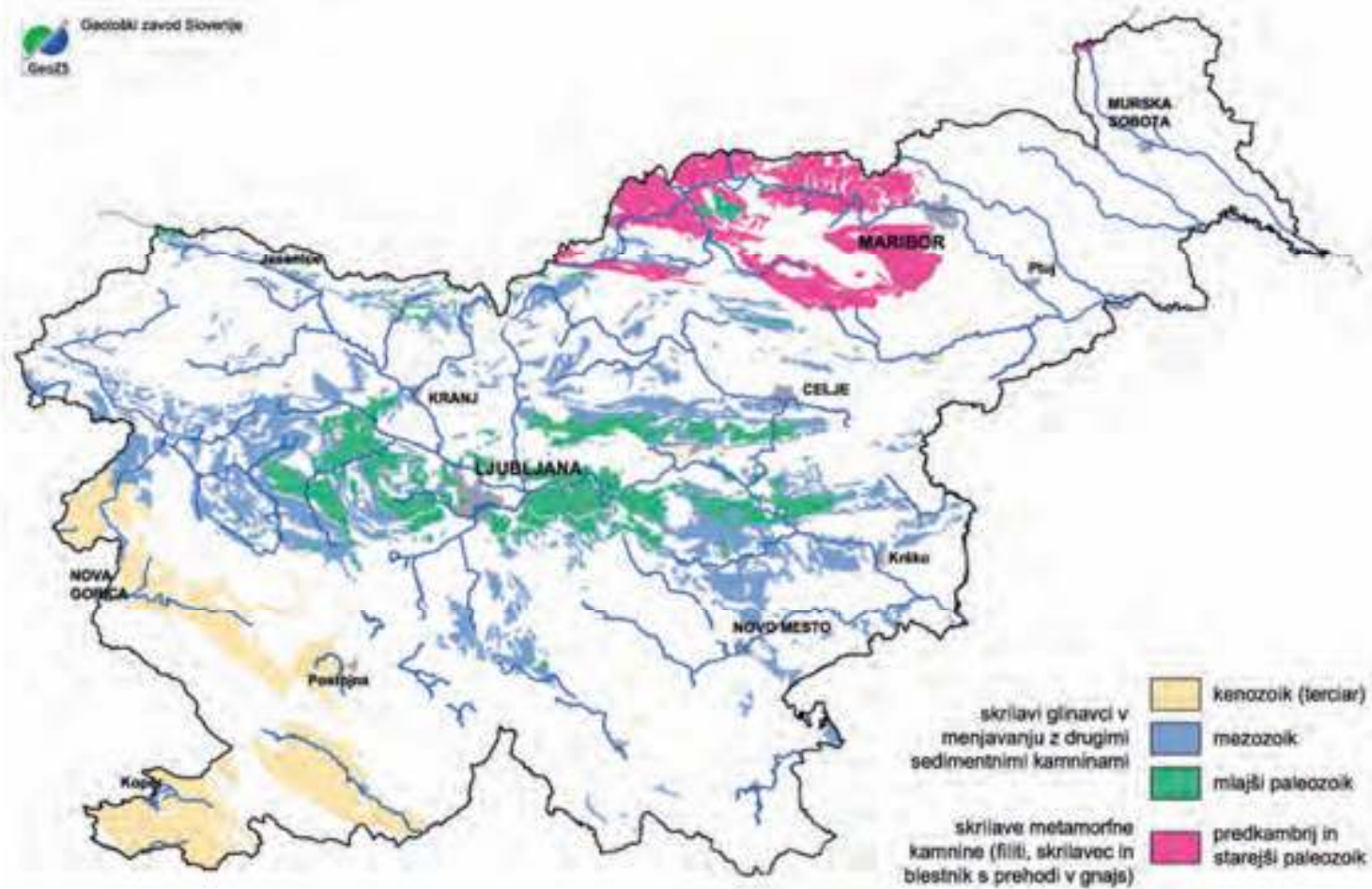
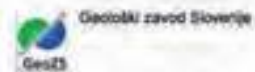
Stopnja metamorfoze je odvisna od temperature in pritiska:

GLINASTI SKRILAVCI
 FILITI
 BLASTNIK
 GNAJS

Skrilavost kamnine je z višjo stopnjo vse slabša.

Če besedno zvezo **GLINASTI SKRILAVEC** obrnemo, dobimo namesto metamorfne kamnine sedimentno – **SKRILAVI GLINAVEC**.

Zemljevid razširjenosti skrilavih kamnin v Sloveniji. Vir podatkov: Buser, 2009.

DENDRID
 $MnCO_3$

MANGAN

Vir: Wikipedija

PIRIT
 FeS_2

ŽELEZO
ŽVEPLO

Vir: splet

Jesenovec, Občina Železniki

Šavna Peč, občina Hrastnik

Dol pri Ljubljani, občina Dol pri Ljubljani

Sorica, Občina Železniki

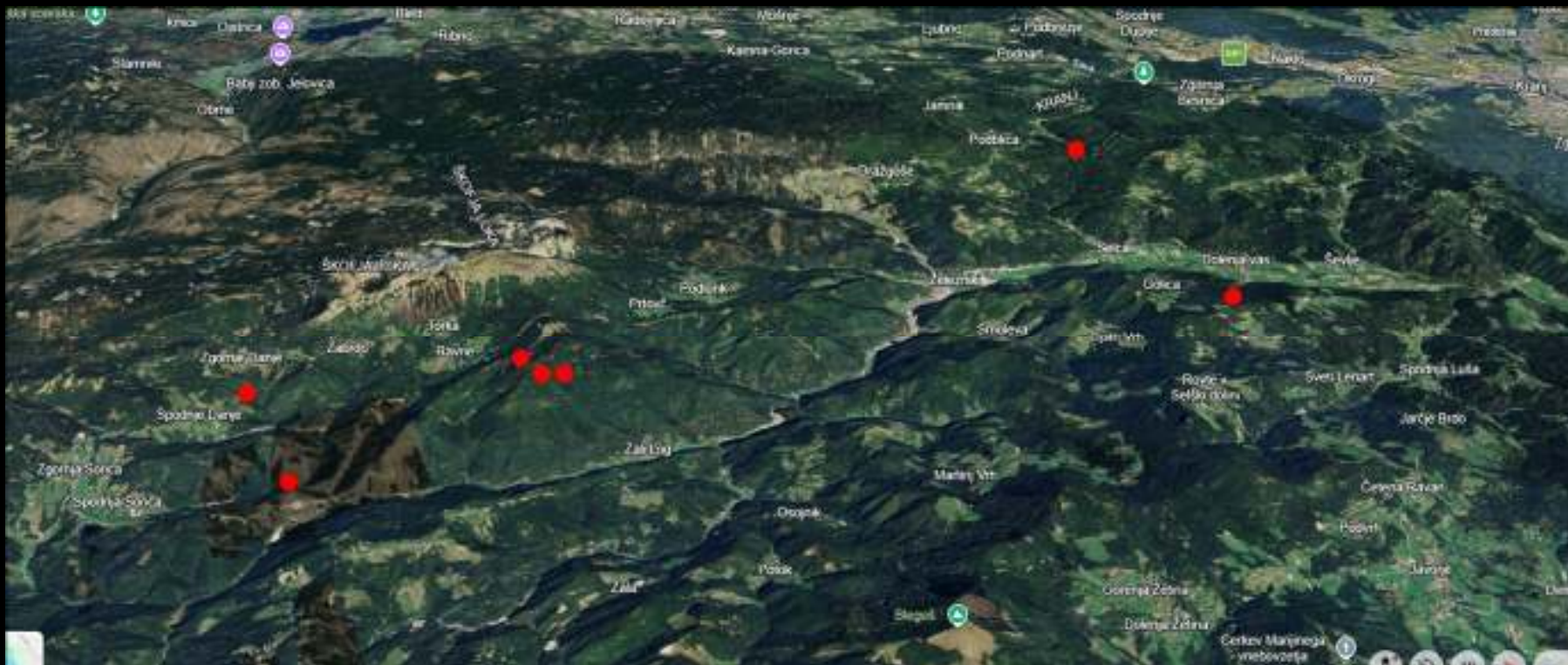
Dol pri Ljubljani, občina Dol pri Ljubljani

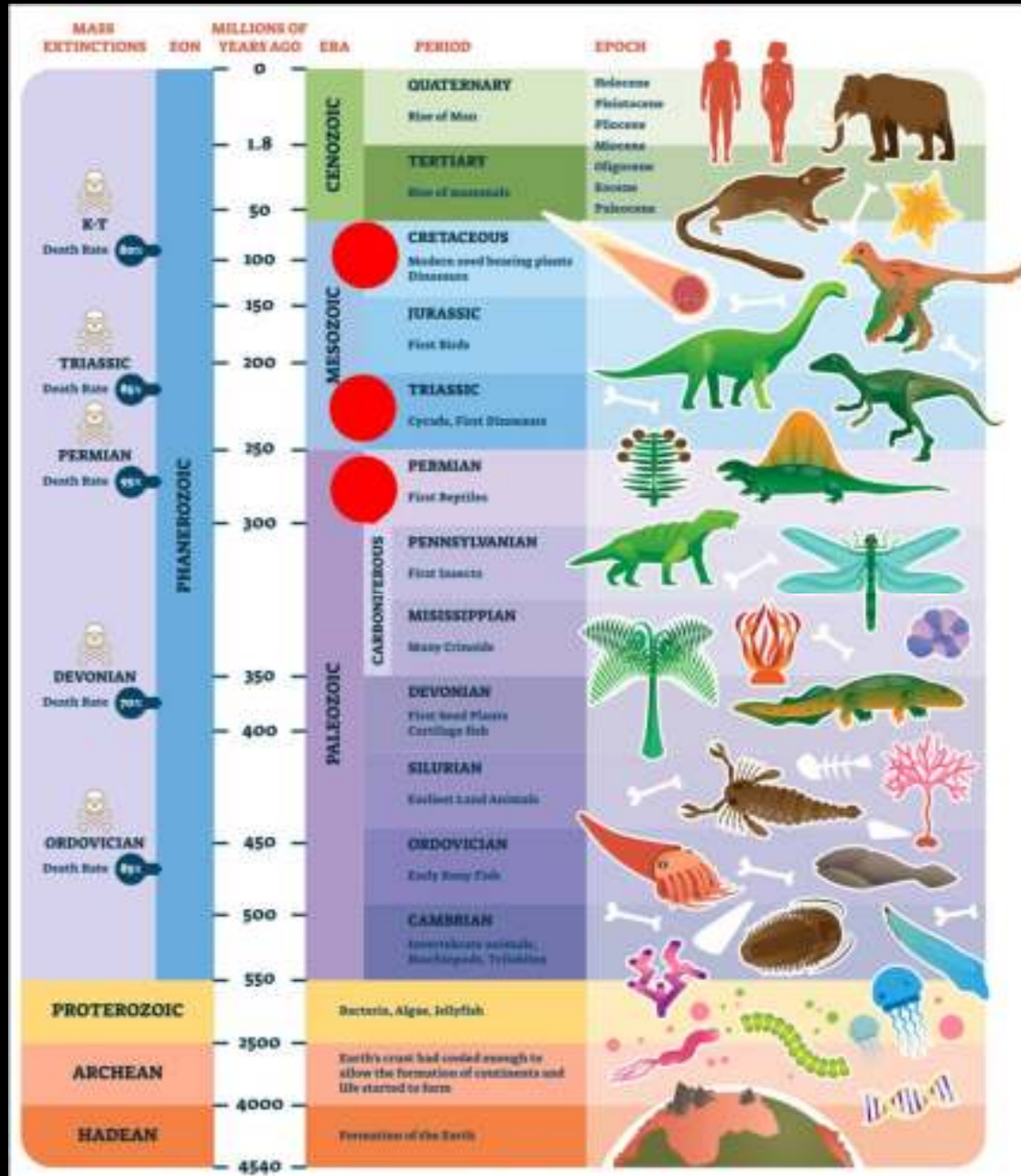
Šmarje pri Litiji, občina Šmarje pri Litiji

Vir: PISO

Vir: Google map

Vir: svetovni splet

DOLENJA VAS

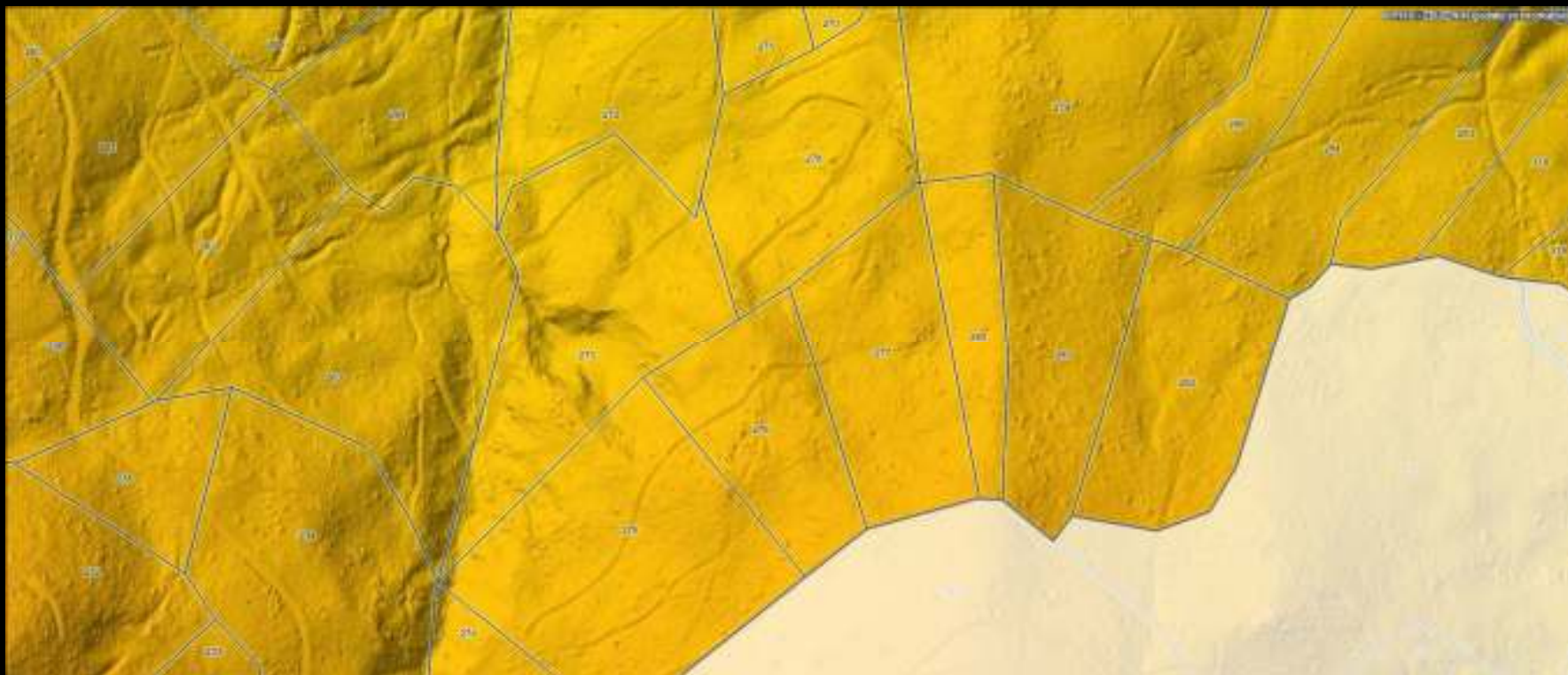

Vir: PISO

DOLENJA VAS

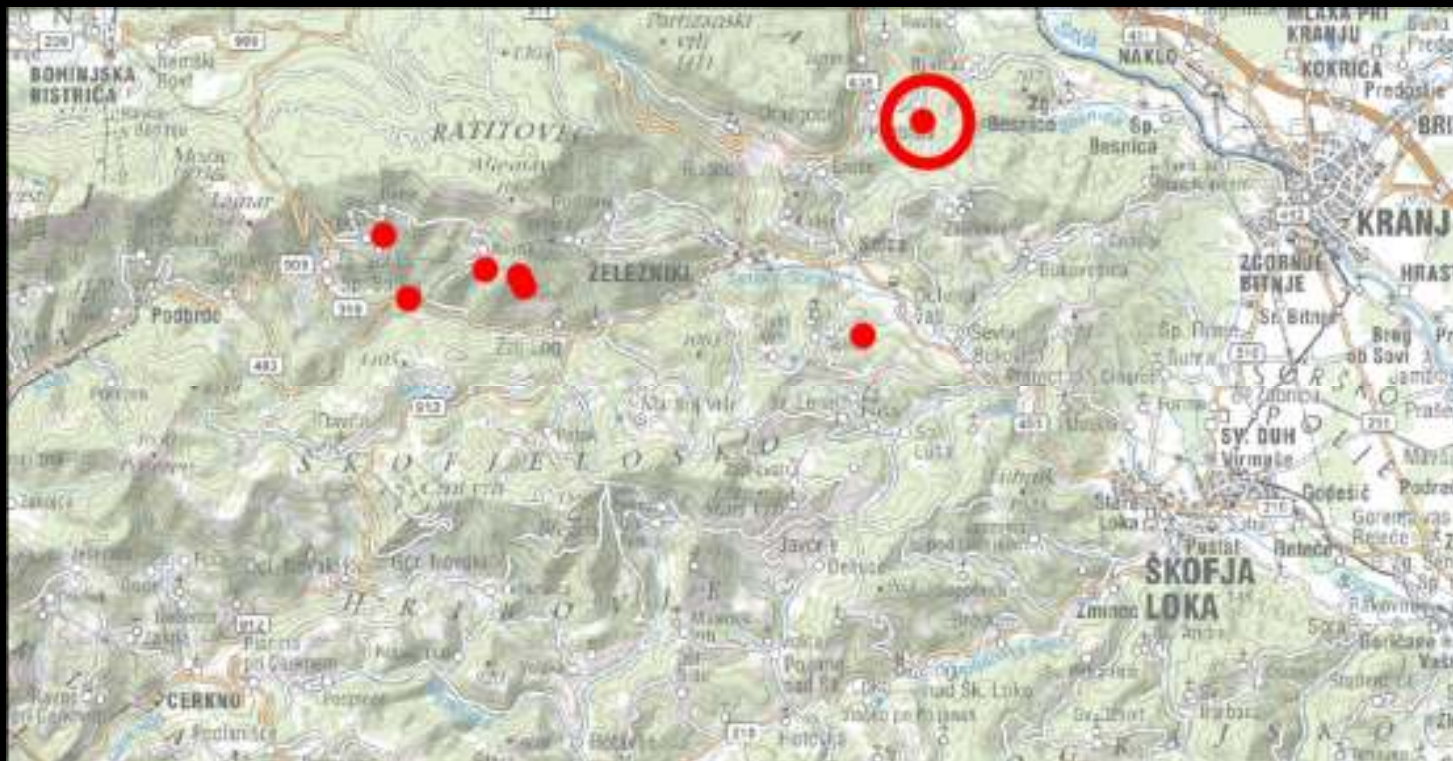

DOLENJA VAS

Vir: PISO

NEMILJE

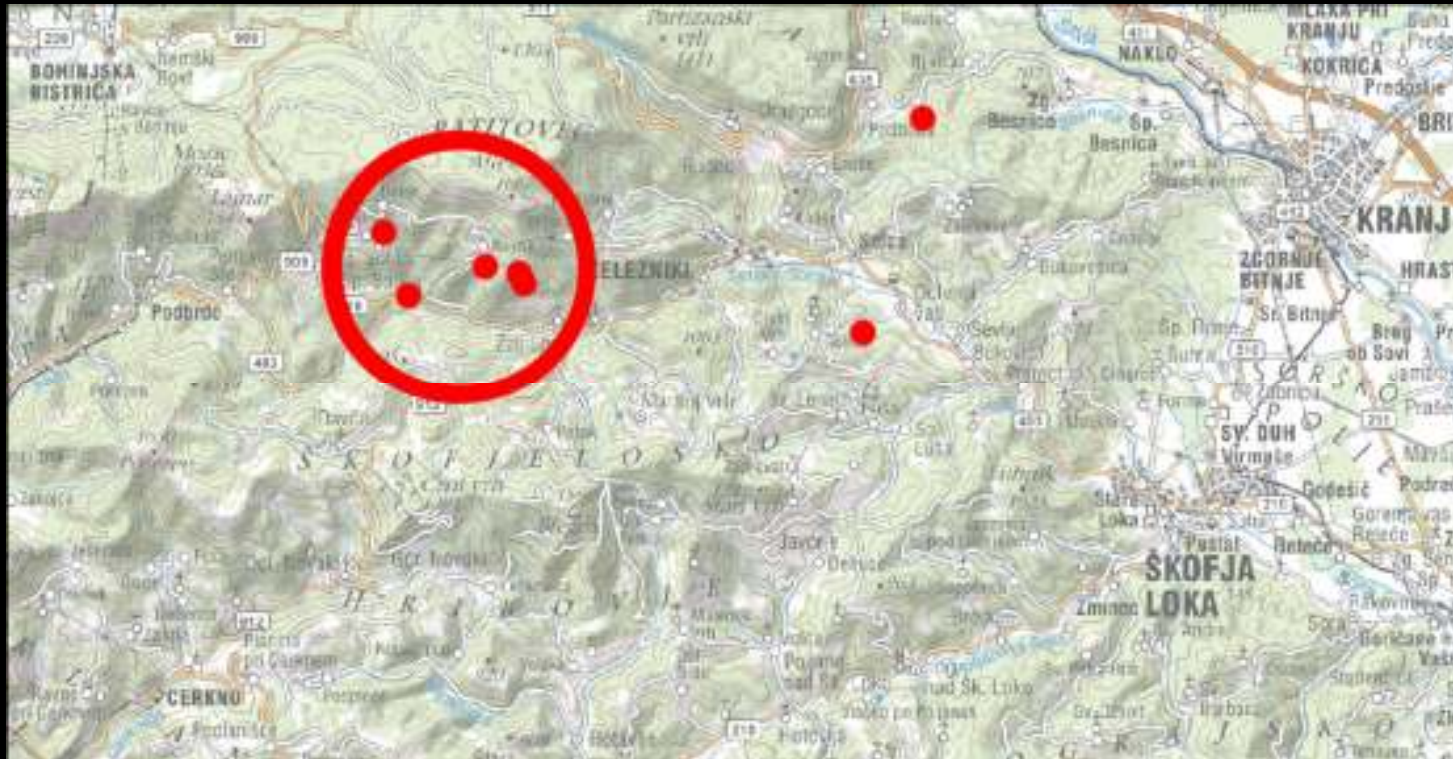

Vir: PISO

NEMILJE

zgornji del SELŠKE DOLINE

Vir: PISO

zgornji del SELŠKE DOLINE

Vir: knjižnica Pridoslovni muzej Slovenije (mag. Matej Križnar)

ZALI LOG

Vir: PISO

ZALI LOG

foto: Simon Benedičč

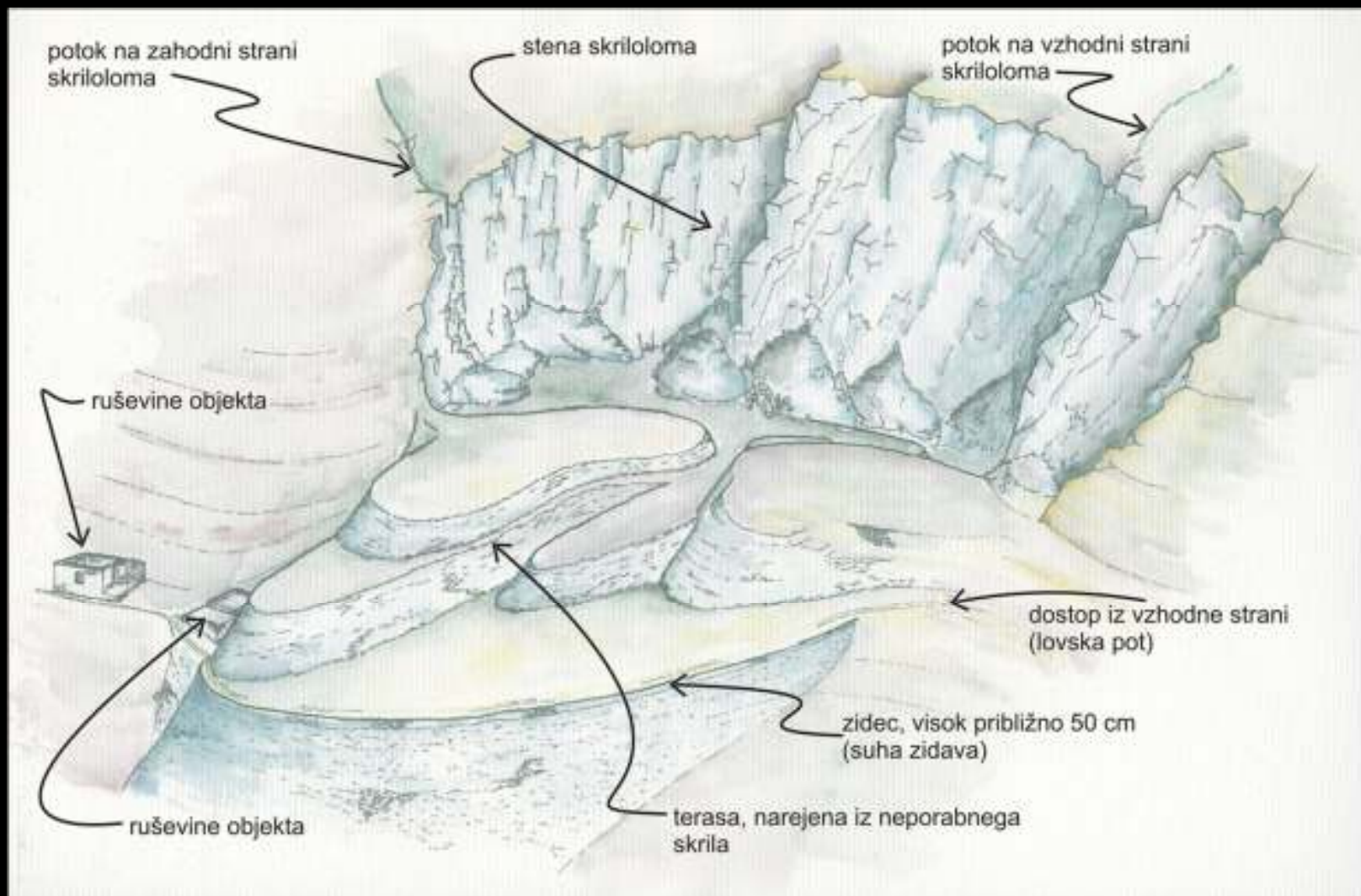
ZALI LOG

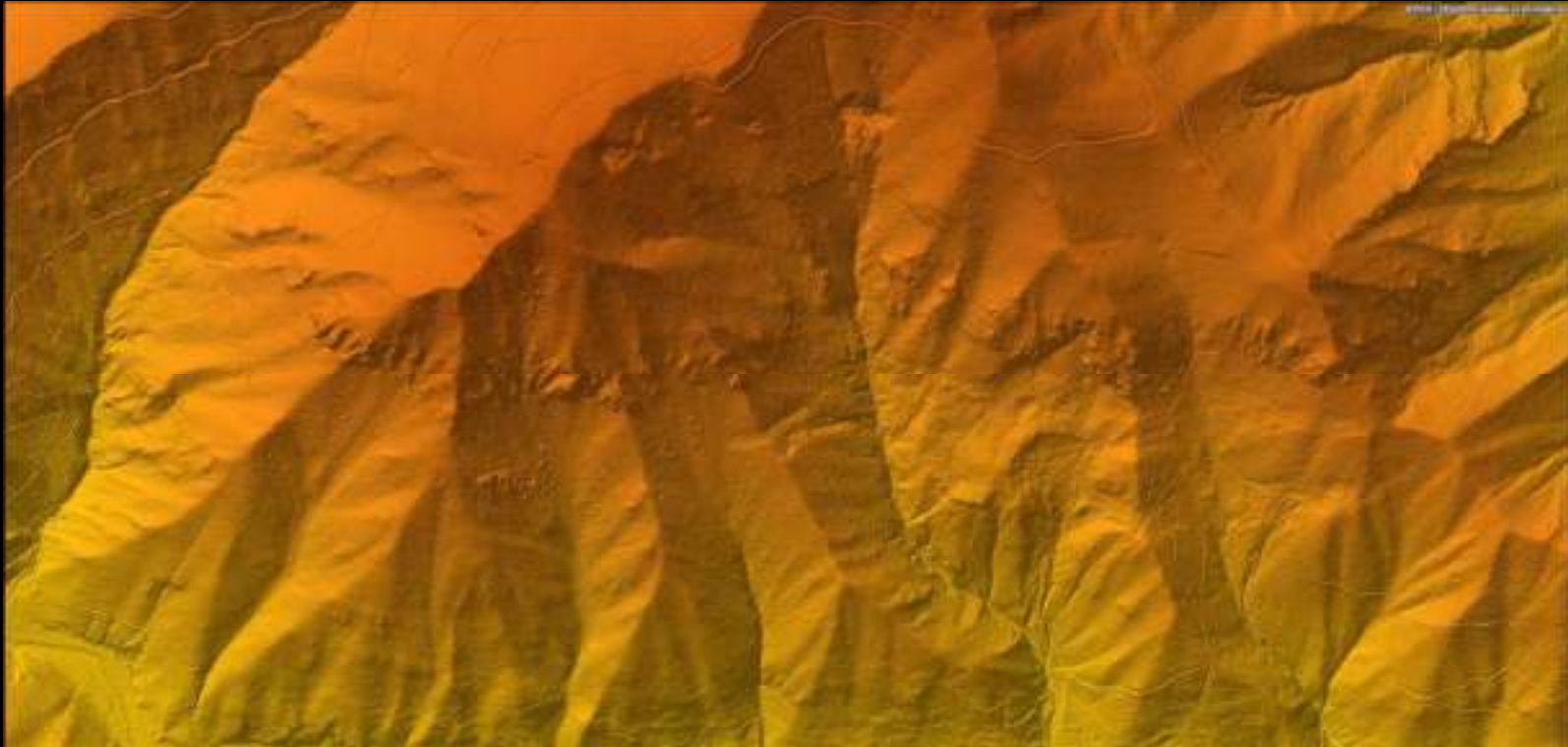
ZALI LOG

ZALI LOG

ZALI LOG

Vir: PISO

RAVNE

Vir: PISO

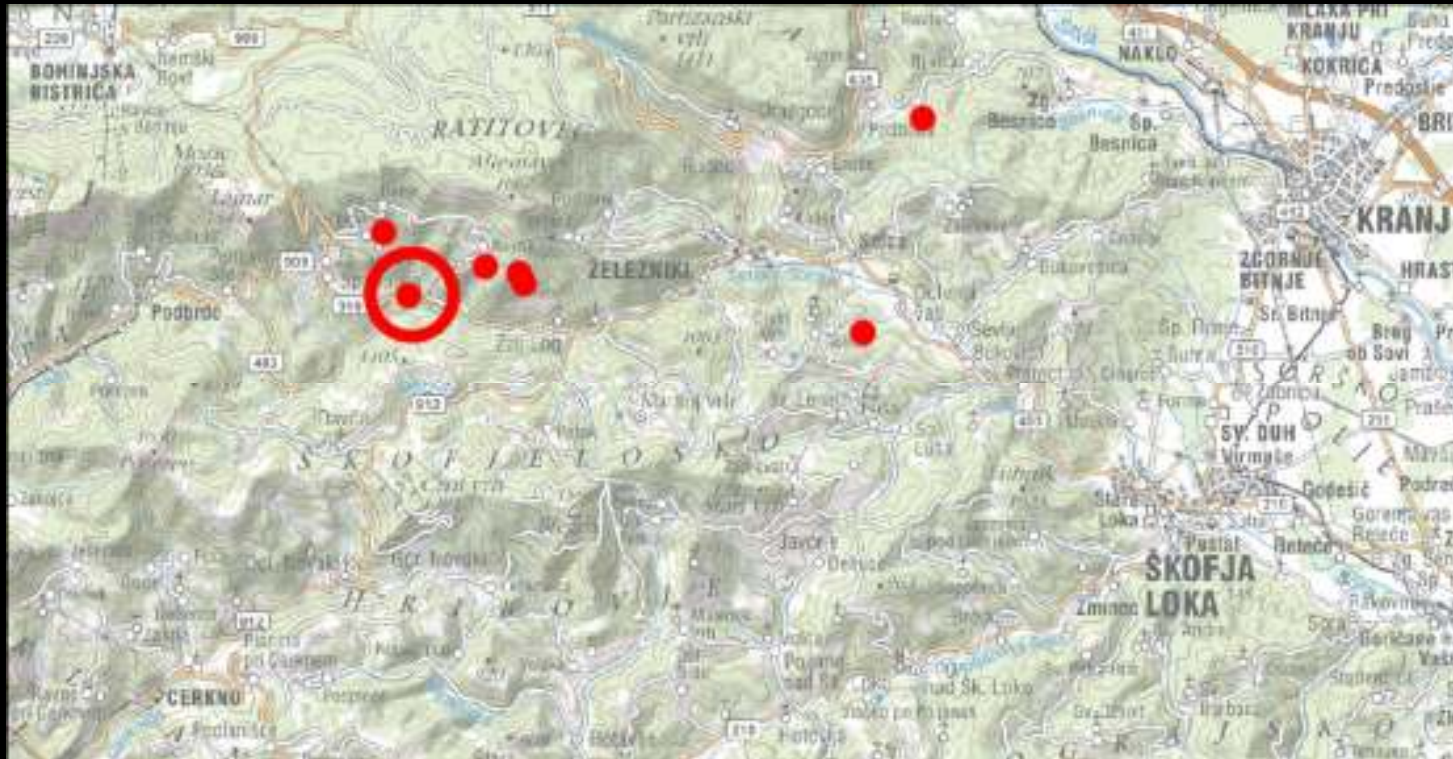
RAVNE

RAVNE

SORICA

Vir: PISO

SORICA

SORICA

SORICA

SORICA

SORICA

SORICA

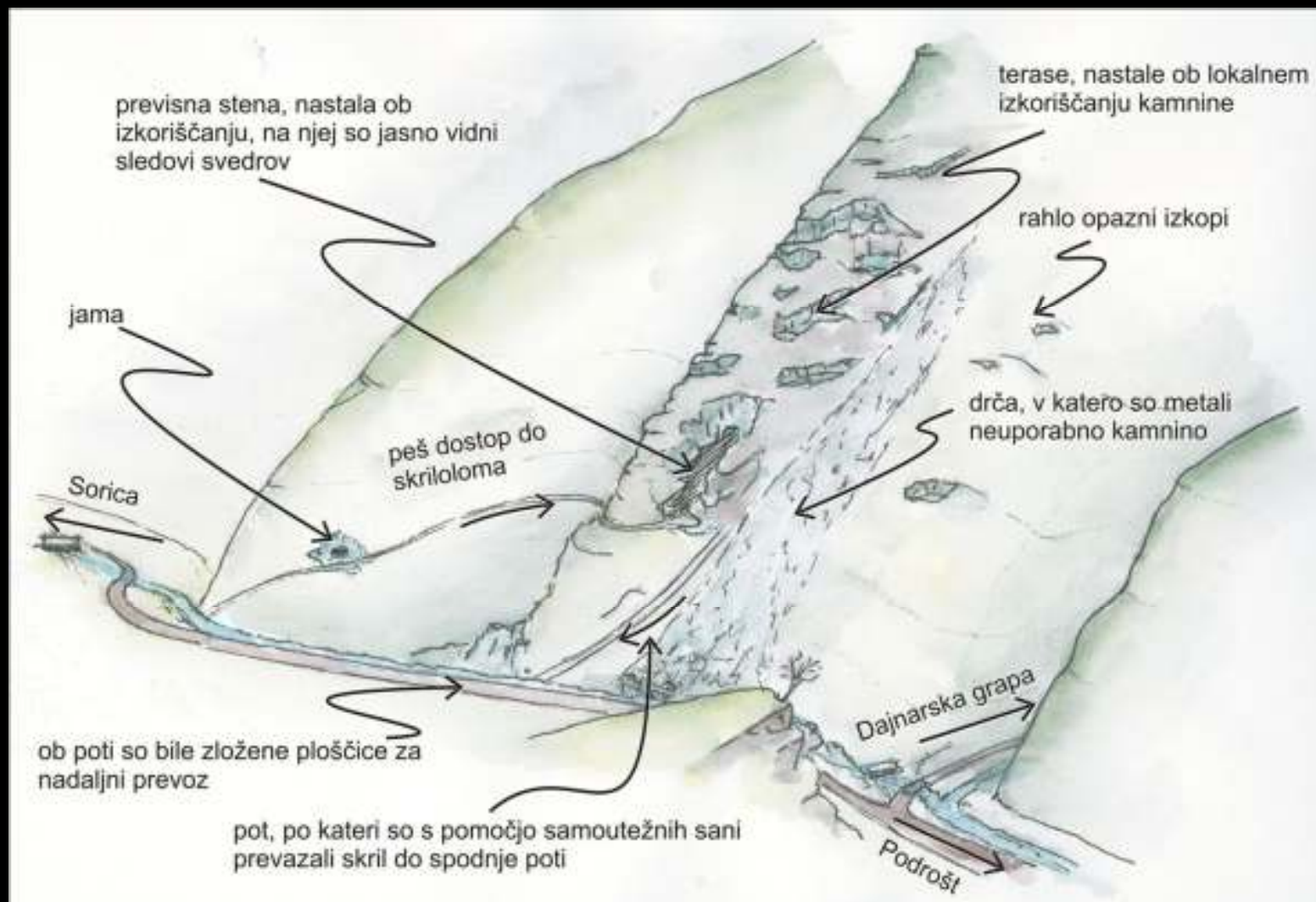
SORICA

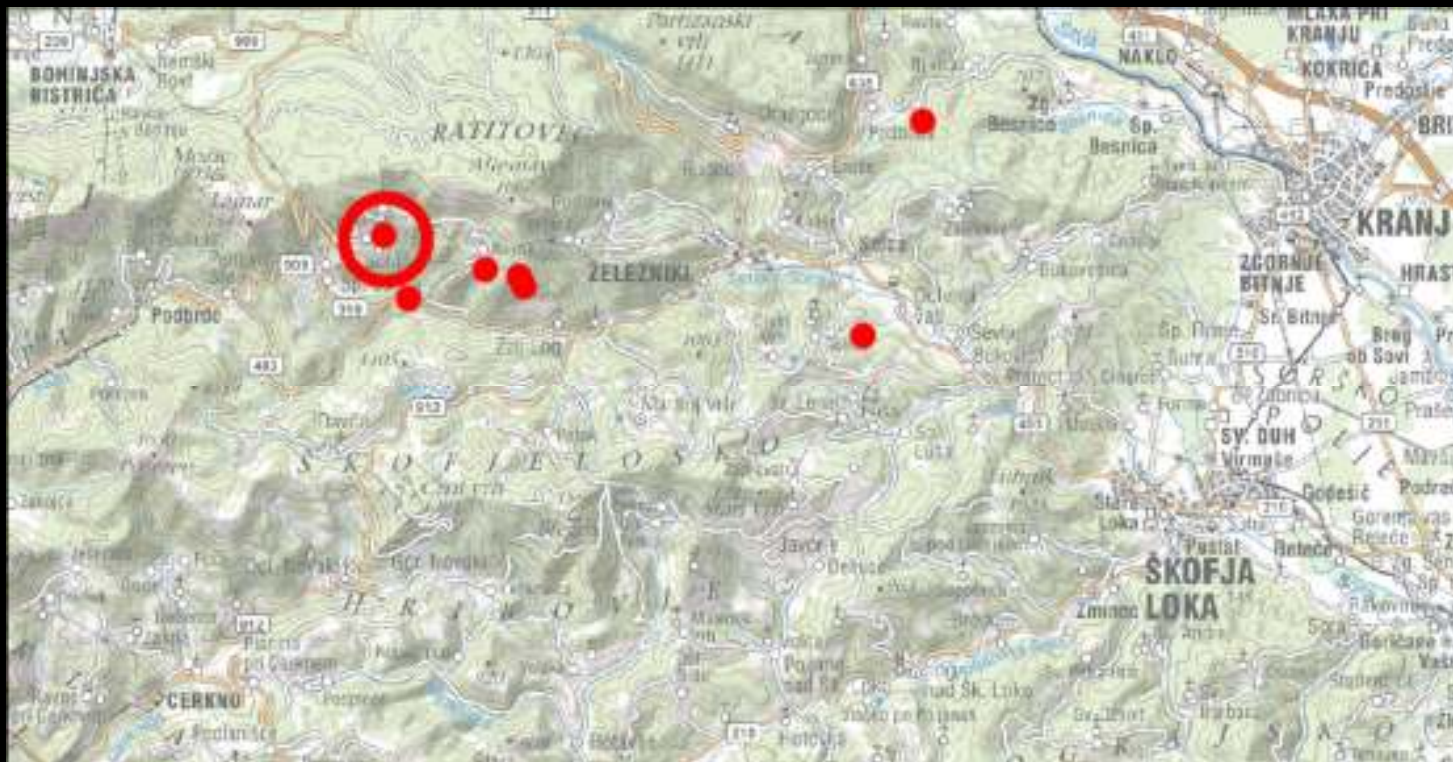
SORICA

SORICA

DANJE

Vir: PISO

DANJE

DANJE

KJE DANES DOBIMO MATERIAL?

KAJ SO DELALI S KAMNOM?

DELO V SKRILOLOMIH?

foto: muzej Železniki

foto: muzej Železniki

foto: muzej Železniki

foto: muzej Železniki

foto: muzej Železniki

HVALA